

Zagadnienia do egzaminu doktorskiego z dyscypliny nauki o kulturze i religii jako dyscypliny dodatkowej, stanowiące załącznik nr 2 do Uchwały nr 54/2023/2024 Rady ds. Stopni Naukowych Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie z dnia 22 lutego 2024 r.

ZAGADNIENIA DO EGZAMINU DOKTORSKIEGO Z DYSCYPLINY NAUKI O KULTURZE I RELIGII

JAKO DYSZYPLINY DODATKOWEJ*

I. Teoria kultury

1. Czym jest kultura? (początek, rozwój, kryzys i koniec kultury; kultura a cywilizacja i religia; kultura a natura; kultura a społeczeństwo; typy kultury).
2. Wybrane antropologiczne teorie kultury (E. Tylor; F. Boas; A. L. Kroeber; B. Malinowski; J. G. Frazer; E. Durkheim; Z. Freud; R. Benedict; C. Levi-Strauss; M. Eliade; R. Girard; C. Geertz).
3. Kultura w ujęciu wybranych filozofów (J. J. Rousseau; I. Kant; J. Herder; neokantyzm; F. Nietzsche i filozofia życia; E. Husserl i R. Ingarden; H-G. Gadamer i P. Ricoeur; E. Levinas, M. Henry).

Literatura:

1. *Antropologia kultury. Zagadnienia i wybór tekstów*, red. A. Mencwel, Warszawa 2003.
2. Barth, A. Gingrich, R. Parkin, S. Silverman, *Antropologia. Jedna dyscyplina, cztery tradycje*, Kraków 2007.
3. Barnard A., *Antropologia. Zarys teorii i historii*, Warszawa 2006.
4. Benedict R., *Wzory kultury*, dowolne wydanie.
5. Freud Z., *Kultura jako źródło cierpień*, dowolne wydanie.
6. Geertz C., *Dzieło i życie. Antropolog jako autor*, Warszawa 2000.
7. Geertz C., *Interpretacja kultur. Wybrane eseje*, Kraków 2005.
8. Gielarowski A., *Kryzys kultury – kryzys człowieka. Fenomenologiczna krytyka kultury: Husserl, Levinas, Henry*, Kraków 2016.
9. Gielarowski A., *O możliwym końcu kultury. Apokaliptyka Rene Girarda*, Kraków 2021.
10. Girard R., *Początki kultury*, Kraków 2006.
11. Kłoskowska A., *Socjologia kultury*, dowolne wydanie.
12. Konersmann R., *Filozofia kultury. Wprowadzenie*, Warszawa 2009.
13. Kroeber A. L., *Istota kultury*, dowolne wydanie.
14. Levi-Strauss C., *Antropologia strukturalna*, Warszawa 2000.
15. Malinowski B., *Szkice z teorii kultury*, Warszawa 1958.
16. Rosner K., *Hermeneutyka jako krytyka kultury*, Warszawa 1991.

II. Historia kultury i europejskie dziedzictwo kulturowe

1. Wpływ antyku na dawną i współczesną kulturę europejską.
2. Najważniejsze zagadnienia dotyczące kultury poszczególnych epok (postacie, dzieła, wydarzenia).
3. Rewolucje jako najważniejsze momenty przemian kulturowych w nowożytnej Europie.

Literatura:

1. *Antropologia pamięci. Zagadnienia i wybór tekstów*, red. P. Majewski, M. Napiórkowski, Warszawa 2018.
2. Ashworth G., *Planowanie dziedzictwa*, Kraków 2015.
3. Assmann A., *Między historią a pamięcią. Antologia*, red. nauk. i posł. M. Saryusz-Wolska, Warszawa 2021.
4. Delumeau J., *Cywilizacja Odrodzenia*, Warszawa 1993.
5. Errl A., *Kultura pamięci. Wprowadzenie*, red. nauk. i posł. M. Saryusz-Wolska, Warszawa 2022.
6. Kumaniecki K., *Kultura starożytnej Grecji i Rzymu*, Warszawa 1988.
7. *Krytyczne studia nad dziedzictwem. Pojęcia, metody, teorie i perspektywy*, red. nauk. M. Stobiecka, Warszawa 2023.
8. Le Goff J., *Kultura średniowiecznej Europy*, Gdańsk-Warszawa 2002.
9. *Narracja, obyczaj, wiedza... O zachowaniu niematerialnego dziedzictwa kulturowego*, red. A. Przybyła-Dumin, Chorzów-Lublin-Warszawa 2016.
10. Rietbergen P., *Europa. Dzieje kultury*, Warszawa 2001.
11. Stabryła S., *Zarys kultury starożytnej Grecji Rzymu*, Warszawa 2007.
12. Streeter M., *Śródziemnomorska kolebka kultury europejskiej*, Warszawa 2007.
13. Tunbridge J., *Zmiana warty. Dziedzictwo na przełomie XX i XXI wieku*, Kraków 2018.

III. Religia: teoria i historia

1. Pojęcie religii i jej początki (magia, teogonie i kosmogonie).
2. Mitologia (mity); rytuały; zakazy (tabu) kulturowe.
3. Sacrum i profanum; ofiara (składanie ofiary).
4. Pięć wielkich religii świata (judaizm, chrześcijaństwo, islam, buddyzm, hinduizm) – doktryny i historia.

Literatura:

1. Bowie F., *Antropologia religii. Wprowadzenie*, Kraków 2008.
2. *Filozofia religii od Schleiermachersa do Eco*, red. V. Dreshen, W. Grab, B. Weyel, Kraków 2008.
3. Eliade M., *Sacrum, mit, historia*, dowolne wydanie.
4. M. Eliade, *Historia wierzeń i idei religijnych*:
 - t. 1: *Od epoki kamiennej do misterium eleuzyjskich*, Warszawa 2007.
 - t. 2: *Od Gautamy Buddy do początków chrześcijaństwa*, Warszawa 2008.
 - t. 3: *Od Mahometa do wieku Reform*, tłum. A. Kuryś, Warszawa 2008.
5. Otto R., *Świętość. Elementy racjonalne i irracjonalne w pojęciu bóstwa*, Wrocław 1993.
6. *Pięć wielkich religii*, red. E. Brunner-Traut, Warszawa 2002.
7. Ricoeur P., *Symbolika zła*, Warszawa 1986.
8. Szyjewski A., *Etnologia religii*, Kraków 2008.
9. Waardenburg J., *Religia i religie. Systematyczne wprowadzenie do religioznawstwa*, Warszawa 1991.
10. Węclawski T., *Wspólny świat religii*, Kraków 1995.

IV. Tożsamość, tradycja, wspólnota

1. Tożsamość osobowa a tożsamość narodowa i kulturowa.

2. Tradycja kulturowa a tożsamość jednostki i wspólnoty.
3. Indywidualność i wspólnota (relacje społeczne; państwo).
4. Globalizacja a wielokulturowość (tożsamość i różnica w kulturze; jedność i wielość kultur).
5. Podstawowe problemy etniczne Europy.

Literatura:

1. Bauman Z., *Tożsamość. Rozmowy z Benedetto Vecchim*, Gdańsk 2007.
2. Gadamer H.-G., *Prawda i metoda*, Warszawa 2007.
3. Gielarowski A., *Tożsamość chrześcijańska wobec kultury współczesnej*, „Ethos”, 29 (2016) nr 3 (115), (DOI 10.12887/29-2016-3-115-06).
4. Giddens A., *Nowoczesność i tożsamość*, Warszawa 2007.
5. Habermas J., *Między naturalizmem a religią*, Warszawa 2012.
6. Homa T., *Wspólnotowość*, Kraków 2017.
7. *Dylematy wielokulturowości*, red. W. Kalaga, Kraków 2004.
8. Maritain J., *Człowiek i państwo*, Kraków 1993.
9. Mathews G., *Supermarket kultury. Kultura globalna a tożsamość jednostki*, Warszawa 2005.
10. *Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce po II wojnie światowej*, red. S. Durda, B. Nitschke, Kraków 2010.
11. Taylor Ch., *Źródła podmiotowości. Narodziny tożsamości nowoczesnej*, Warszawa 2001.

V. Kultura artystyczna – historia i współczesność

1. Najważniejsze europejskie dzieła kultury artystycznej (literatura, teatr, film, muzyka, sztuka, architektura, itp.).
2. Kultura współczesna – kierunki, nurty, zjawiska artystyczne (w tym problematyka cyberkultury, kultury partycypacji, itp.).

Literatura:

1. Białostocki J., *Sztuka cenniejsza niż złoto. Opowieść o sztuce europejskiej naszej ery*, t.1-2, dowolne wydanie.
2. Bodzioch-Bryła B., *Sploty: przepływy, architek(s)туры, hybrydy. Polska (e)poezja w dobie konwergencji i procesualności*, Kraków 2019.
3. *Dzieje literatur europejskich*, . I-III, red. W. Floryan, dowolne wydanie.
4. *Historia teatru*, red. J.R. Brown, Warszawa 1999.
5. Hockney D., Gayford M., *Historia obrazów*, Poznań 2016.
6. Gombrich E., *O sztuce*, Poznań 2007.
7. *Klasyczne dzieła sztuki nowych mediów*, red. P. Zawojski, Katowice 2015.
8. Kluszczyński R.W., *Spółeczeństwo informacyjne. Cyberkultura. Sztuka multimediów*, Kraków 2002.
9. Koch, W., *Style w architekturze, Arcydzieła budownictwa europejskiego od antyku po czasy współczesne*, Warszawa 2023 (lub wydania wcześniejsze).
10. Kocur M., *Źródła teatru*, Wrocław 2013.
11. Kowalska M., *ABC Historii Muzyki*, Kraków 2001.
12. Okoń J., *Wychowanie do społeczeństwa w teatrach szkolnych jezuitów w Rzeczypospolitej Obojga Narodów*, Kraków 2018.
13. Panofsky E., *Studia z historii sztuki*, dowolne wydanie.
14. Raszewski Z., *Krótką historia teatru polskiego*, dowolne wydanie.

15. Smołucha D., *Kultura religijna w cyberprzestrzeni*, Kraków 2016.
16. Tatarkiewicz W., *Dzieje sześciu pojęć*, dowolne wydanie.
17. Zawojski P., *Cyberkultura. Syntopia sztuki, nauki i technologii*, Katowice 2018.
18. Zawojski, P. *Pisanie i czytanie (o) fotografii. Odkrywcy, klasycy, obrazoburcy*, Katowice 2023.

Przewodnicząca
Rady ds. Stopni Naukowych
Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie
Władysław Szulakiewicz
prof. dr hab. Władysława Szulakiewicz

* Literatura podana przy poszczególnych blokach tematycznych ma charakter pomocniczy.